

in situ volare pergunt. Statim ac satis aquarum faciei proximum pisces despervent, in illum impetu sa- gitte irruunt certaque apprehensione corruptum in saccum reponunt. Rursus assurgunt non sine multo labore, volitareque et piscari pergunt capite in latus inverso ut anté (1).

* Pullos suos pascit pelicans, pabulum in sacculo depositum in os eorum educendo, quoctere rostro sacculum in pectore fortiter comprimit: que res, sit Shaw, locum recepte traditione relationique dare potuit quid pulicis ad passendos pullos pectus sibi apertet et illos sanguine suo alat (2).

Psalmi 101 scriptor solitarie pelicanus in soliditatem communitati intendit, ut quān acerrimo dolore afficiatur, cūm regionem suam desolatam et sacrā altaria profanata cernit, describat.

HALACROCORAX, seu CORVUS AQUATICUS.

Avis ista, que Hebreis immunda erat, Lev. 11, 17; Deut. 14, 17, statum habet majoris Moscovensis anatis et à ceteris hujus generis distinguunt potest quid quatuor ipsis digitis membranis simili uniantur et medium digitus dentatus sit vel incisus in modum serre, ut hoc ipsi adjumento sit capiens pisces. Caput et collum fuliginea sunt nigredine corporeque crassum et grave, formā ad anserem magis quam ad gaviam accedens. Rostrum rectum est usque prope aciem, ubi superior pars in uncum inflectitur.

Atterò, non obstante apparentis corporis gravitate, paucis sunt aves phalacrococares rapaces. Agrestissimis subiacens appetibiliis, immunda avis ista rancidissimum et ininde undissimum odorem emittit, fetidiorque est etiam in optimae valetudinis statu, quam potens bestiae cadaver. Forma eius, aut scriptor genitos, ingratia est, vox rauca et crocianas, cunctaque ejus qualitates obscene. Non mirum igitur quid Milton Satana gerendum avis istius personam imponat, cūm illum ignobilissimos ad fines mittit Paradi splendidiissimas opes dolenter exploraturum, et in arbore vita mortem meditante sessurum (5). Animadversus est quidem de poeta nostro quid aquatica avis in arborē sedentis exhibitus non magnam naturis historię notitiam implicat. Ast in vindicando Milton, observandum est Aristotalem expressis verbis dicere phalacrococarem solam esse aquaticam volucrem que in arboreis insedit; ita ut epicus noster vates (4) in historiā naturali non aliē minus quam in censura versatis fuisse videatur.

Phalacrococorax apud Sineuse et in aliis mundi partibus ad capiendos pisces, quos magnā dexteritate et perseverantia immersendo insectatur, instruitur.

SECTIO QUARTA.

DUBIA VOLUCRES.

CUCULUS.

Arbitratur avem in Hebreo *shacheph* et in versione nostrā *cuculus* vocatum nunquā propriè ad

(1) Goldsmith.

(2) Itin., vol. 2, p. 302.

(3) Vide Pennant. *Zoologia*, p. 477

(4) Goldsmith.

ullam certam speciem fuisse relataim. Bochartus et versiones in genere pro marina gavia stant; illud tamen vix admittendum, eim *shacheph* non inter aquaticas aves, sed inter aereas et etiam rapaces ab Hebreo legislatore collocatur, Lev. 11, 16. Posterior haec circumstantia adversus avis speciem, cui in Blā Blā Anglie locus datus est, decretoria quoque videtur. Doctor Shaw existimat avem intentam esse *rhabd* seu *saf-saf*, granivoram gregariagiam avem, cuius peculiarē dat notionem et etiam picturam (1). Eadem tamen objectio contra *saf-saf* valet, non minus ac contra *cuculum*; conciperere difficile est avem, quem istam describit, in immundarum volucrum serie collocari potuisse.

HERONIUS, seu ARDEA.

Magnā libertate in reddenda voce Hebreā amplius est: quibusdam criticis eam de grue intelligentibus, alii de clorione, quibusdam de milvo, alii deruscicula, quibusdam de pavone, alii de psittaco, alii verō de falcone. Lectori tamen molestiam non afferat ista versionem diversitas, quippe que necessariō oritur ex paucitate relationum ad avem istam in sacro texto, et ex omniā charactere earum et qualitatim descriptionis defectu, in locis ubi de illis agitur. Quod verum est, de herodio tantum in serie avium lego Mosaicā prohibitamente mentio fit, Lev. 11, 19; Deut. 14, 18; ex solo nominis ejus significazione, et ex noī avium quibus aggregatur charactere, aliquo modo specificum ejus characterem nobis conjectare licet. Quod avis intentio sit aliqua ex aquatibus speciebus duobus vix moveri potest, si sacro scriptori ullam in sua serie accuratem, et in ordinatione systema concedamus; que sit verō species ista, definire nobis non licet. Hebraicum nomen est à radice cajus sensus est *anhelare*, *habitum per nores emittere*, ut in iā fit, cūque irritabilissimā indole dicatur herodius, ipse forsitan est avis intenta.

Est et herodius minor, seu *ardeola asteria* D. Pennant. Quindecim circiter uncias longus est, illumque propè Aleppum vulgare esse assert Doctor Russell. Singularis ejus corporis habitus innatus præternequit; corpus, non secūs ac caput et collum stat perfectè elatum.

GAPUT IV.

PISCES.

Fretta et maria, sinus quisque innumeris scatent piscibus, pisciumque agmina pinnis et lucentibus squamis perlucidos sub fluctus irrepunt, mediumque mare mole suā impedit; pars, soli vel copulati, marinis algis quasi pabulo possecurunt, perque corallii sylvas vagantur, seu vivido lumine lucentes soli ostendunt auro flavescentes squamas; vel in marginis rufiferis

(1) Itin., vol. 1, p. 535.

Conchus placidi humidum pabulum expectant, vel Sub rupibus victimum suum junctis armis custodiunt.
(MILTON.)

Pauci tantum occurunt in divinis scripturis que ad Ichthyologiam (1) pertinent. Obvia est ratio; cum enim agricola gens esset Judgeorum, non ita magnam vicissim eorum partem pisces constituebant, neque ex illis, ut ex quadrupedibus et avibus, conspicuam ullam similititudinem aut illustrationem haurire poterant sacri scriptores.

Notissima biblica appellations sunt *dag* et *tanin*; prior inaudita eorum foecunditatem (2) exprimit, posterior verò celeres motus. In Gen. 1, 21, vox *tanin*, que in Anglicis nostris Biblia redditur *cete* *magnum*, adhiberi videtur ad describendum ingentissimam molis piscom, quin ad ultimam peculiarē specimen restinguat.

Quatuor esse videntur aquaticarum tribuum divisiones clari in naturā exhibeunt, que vulgo dicuntur *spinosis* pisces, seu ossibus instructe species; *carilaginosi*, seu quibus cartilagineis in ossum locum sunt; *cetacei*, seu qui ex genere ceti sunt; et *crustacei*, seu concham habentes. Quod Moysis divisionem piscom in mundos et immundos lector remittit ad nostram *Introductionem*, sub titulo *Pisces*.

Quācum pisces vulgaris forent *Egyptiorum* cubus, ab Herodoto (3) tamen et Charamone, ut a Porphyro (4) citatur, traditum est sacerdotes eorum omni sgeneris piscom carnibus abstineat. Inde nobis patet quā camilotus fuerit plaga quā fluminis aqua in sanguinem versus sunt, et periē pisces. Exod. 7, 18-21. Sacer eorum fluvius adeo pollutus est, ut nec de eo libere possint *Egypti* nec in eo se lavare, neque aqua illius ad usus usurpare quibus superstitionis ad dicte erant, cap. 2, 5; 7, 15; 8, 20; ipsiē usus communis populi, et sacrum a sacerdotibus habitum cibum, nausearent (5).

Ex Neh. 15, 16, discimus ingentem piscom copiam Jerusalēm à Tyriis tempore quo Nehemias vivebat ilatam fuisse; quādque illos in sabbato emerent optimates populi, ab illo religiosis patrie retinētissimo viro obligatos esse. Cūm verò eis rerum maritimum peritā polletter, dicere impossibile est quoniam paterent eorum pisces; sed à D. Le Bruyn (6) certi sumus ingentem piscom, exquisitissime qualitatibus, in mariis civitatibus eorum viciniis reperi copiam.

(1) Ex duabus Grecis vocibus quarum sensus est tractatus de *piscibus*.

(2) Ab abate Pluche ostenditur ex Leuwenhoek,

moranū unam, non tamen maxime statura, 9,354,000

ovorum contineat; adnotaturque ab eodem, etiā vul-

gari cyprino multum absit, ut tantus sit ovorum

numerus, ita tamen incredibiliter esse eorum co-

piam, etiam primo aspectu, ut ad confirmandam suprà

datam suppeditationem quād maximē inserviat. *Natura*

explicata, vol. 1, p. 250, 251.

(3) Lib. 2, cap. 37.

(4) *De Abstinentiâ*, lib. 4.

(5) Harris, *Hist. nat.*, p. 125. See vice Briant, *In*

plants Egypt., p. 25-27.

(6) Tom. 1, p. 564.

s. s. III

Neque innotat nobis prætermittendum est in confirmationem S. Joan. 21, 11, mare Tiberiadis pisibus ingenti mole abundare. Hasselquist (1), Egmont, et Illeymann (2) *charmus* notant, qui lacui huic et Nilo communis est, et triginta ferē librī gravis est.

Extraordinaria Jone à morte saluationis narratio, cum in mare à trementibus nautis prœcepis datus est, amplius incredulorum cavillationibus, philosophorumque et criticorum speculationibus materiam præbuit. In sacro texu, peculiaris pisces qui inobedientis prophete salvator exstitit, non designatur; quanquam sepius angusta Interpretes *cete* inscriuerint, atque Evangelista referendo Salvatoris nostri verba, que ad eventum ipsum et ad typicum ejus characterem attinent, eandem vocem usurperint. Neque inde tamen sequitur Evangelistas in animo habuisse sanctionem suam huic interpretatione conferre: cū enim Septuaginta versio communiter in usu esset apud suam gentem, illam ipsi inveniētā citabant, quotiescumque ejus ab originali textu deviatio nullas graves consequentias involvebat.

Eisti tamen ingentissimus sit piscom qui nobis innotescat, angustus est gurges ejus ut per ipsum humano corpori patere possit transius; et prōinde nisi addito miraculo, illud esse piscom intentum admittere nequāsum. Supponunt Bochartus Linnaeusque *charchiam*, seu *lamiam* (5) fuisse, cui fauces et venter ita prodigiosi ampli sunt, ut hominem, ne minimum quidem lessum, deglutiire possit.

Observat Dominus noster Iona fuisse signum Ni- niuitis, S. Luc. 11, 30; valdeque mirum est rei istius nati latē percrebuisse famam, et animos ita attentos detinuisse, ut inter panem que nobis remanent antī quoniam temporum fragmenta, parvula hæc historiæ majorib; ab ipsa confirmatione quād plurime alia ingentioris extensionis et momenti recipiat. Factum ipsum a Paganis servatum est et Alide attributum. Famosus ille *ter obscurus leo*, aī *Lycophron*, quem oī *Tritonis charchariam* canis horridis maxillis voravit.

Eneas Gazaus euudem eventum memorans quem Alide quoque refert eadem voce *άτρα*, *cete*, a Se- ptinginta et S. Matthæo usurpatā, uitit: Ut et de Hercule traditum est, quid nausfragium passus a cete, *άτρα*, seu pisce ingenti, devoratus est, et tamen salvatus. Quod autem Hercules in locum Jone substitutus, id nullam meritō admirationem movet, cū agnoscat ipse Tacitus, ut clarissima hujus viri fama promoveretur, non dubitasse veteres ipsi adscribere quidquid in historiā extraordinariū et noble occurrit, cui legitima laus debeatur non curantes. Celebrem alium quemque, qualibet ex genti virum omni suā laude spoliaverunt, ut fabulosum suum heroem spoliis adornaret ex veris dominis furto sublati et ad alios jure ac meritō pertinentibus (4).

(1) Pag. 158.

(2) Vol. 2, p. 33-220.

(3) Vida Bochart. 5, 743; *Hist. univ.* 40, 554;

De Pluche, *Nat. explic.* 3, 140.

(4) *Encyclop. metropolit.*, v. 9, p. 179.

Recentior Calmeti editor in dissertationum serie (1), que magis ingenio quam solidis argumentis præstant, ad probandum incubuit fluctuantem salvatorem, in locum viventis animalis, à sacro scriptore fuisse intentum. Juxta ejus interpretationis regulas sic locum legimus: *Preparavit Dominus duc (salvatorem) granadem, ut recipere Jonam; et fuit in interiore parte (ventre aut capacitate) hujus nāgar, tribus diebus, et tribus noctibus; et postea in littus emissus est. Ad illud, observat ille, Dominus noster adverbit in Matth. 12, 40: Jonas fuit in ventre ceti tribus diebus et tribus noctibus (in corde maris, ait Jonas, cap. 2, 4); sic et erit filius hominis in corde terre.*

CAPUT V.

REPTILA.

Simul prodiit quidquid reptil in terrā, insecta aut vermes, hi ut linea longum suum corpus protrahunt, sinuoso tractu terram sulcant, nec cuncti sunt naturae pumilio: nonnulli enim ex serpentis genere longitudine et corpulenti conspicui, serpentinos suos flexus et additas alas inovident. (MILTON.)

Numerosa haec et varia entium classis duplice nomine in sacris scriptis insiguntur (Gen. 1, 24, 25; 7, 21); quorum unum motum eorum, id est, *reptatum*, alterum verò abundantem prolem aut incrementum exprimit. Omnis generis reptilia, exceptis que penitus instructa erant, immunda reputabantur. Lev. 11, 41. De his loquenter in triplici divisione: *Laceriae, serpentes et vermes.*

SECTIO PRIMA.

LACERTE.

Plurima animalia ad hoc reptilium genus pertinente in nostrâ Bibliâ versione sub nominibus apparent, quibus agnoscere nobis impossibile est familiam ad quam pertinet, ut testudo, vixera, limax et talpa; que animalia longè satis ab his recedunt que à Judœo, legislatore intendebantur in his codicis rituulis locis, ubi de his agitur. Sed illud ita intellectu preceparum ut has et ceteras in variis operis hujus partes notiones offerendo, mens nobis non sit clarissimorum doctissimorumque virorum labores elevere, quibus vernacula nostra Biblia versionem debemus. De rebus quas tractamus aucti ipsiis crant notitiae fontes; et insuper recte supponi potest à nobis, Ecclesiæ tunc temporis statum, et spiritualis populorum adiutoriis promovendæ sollicitudinem causam fuisse cur munus ad istas scripturalis institutionis materias, quæ sine controversia minoris sunt momenti, attenderint, quā aliter egissent. De his dicimus, ut et ipsi de his qui in codex magni momenti et laboris opere processerant. Laus vobis, et nominis vestre summus honor.

(1) *Fragmenta*, n. 145.

qui glaciem frangitis, et illud aggredimini quod promovet salutem animarum. Et cum ipsis addimus: de his tamen omnibus, quemadmodum nihil incipi et statim perficit et recentius cogitata sapere magis putantur, ita, si fundamento eorum qui venerunt ante nos superpredicantes et eorum adiuti laboribus, melius reddere conanur quod ita bonum reliquerunt, nemini procul dubio nos improbadus juis erit, ipsique ut persuasum habemus, si adhuc vitâ fruerentur, grato in nos animo forent (1).

Superius enumerata animalia satis ex arbitrio inter lacertarum genera ordinari forsan videbuntur; lectori tamen, ut speramus, deficienti meliore ordo iste erit acceptabilis.

TESTUDO, SUE LACERTA.

Ostendit doctor Shaw *tzab* aut *tjab*, Lev. 11, 29, quam testudinem dicimus, lacertam esse, nomine in Arabico, quod ad Hebrewum proximè accedit, *dhab* aut *dab*, formâ et acutissimâ cauda annulis aut squamis caniverberet, seu motacilla ferè similis, ut in Gesner et Johnson (2) exhibetur. Huic notioni congruunt Septusaginta, et ipse Bochartus qui in confirmationem Damir et Aviceina (5) citat. Cittatur à doctori Harris Jackson, qui ait: *Das seb saharana lacerta ferè octodecim uncis longa est, et tribus aut quatuor per tergam lata; venenosus non est, ova ut testudo edit; velocissima est, et instante venatore in terram latet, quasi nasi ope penetrat; nec inde, nisi effossâ humo, extrahi potest (4).*

VIVERA, SUE GECKO.

Hebreum nomen, in Lev. 11, 50, *viverræ redditum*, dicit Geddes intelligit designare nevet, seu *aquaticam lacertam*, et doctor James idem pro rane sumit; sed, eum nomen istud sumptum est à clamore quem animal cui proprium est, edit, lacerte specimen, in *Egypto gecko* dictam, esse animal intentum probablest. Sic à Lacedepede describitur: *Ex omnibus oviparis quadrupedibus quorum historiam edimus, primos est isti quæ lethale virus continet. Lethealis illa lacerta, quo ob periculosis assas proprietates nostram omnem demenerat attentionem, quandam ad chameleontem relationem habet; caput ejus, ferè triangulare, pro corpore amplius est; ingentes oculi, plana lingua, parvulus squamis cooperata, et ad extreum rotunda; acuti dentes et tibi valentes ut juxta Bontium, in durissimis substantiis, etiam in aere vestigia imprimit. Verruculis ferè totaliter borret plus vel minus prominentibus; inferior femorū pars tubercularum ordine instruitur, erectis et introrsum incisis. Pedes ovatis squamis, plus vel minus in medio cavis, totam inferiorem digitorum faciem complectentibus, et ordine una invicem superpositis, ut tecti domus ardosia, conspicui sunt. Gecko cauda communiter longior est, etsi aliquando bre-*

(1) *Translatores, Monitum ad lectorum*, in Angl. Bibl.
(2) Gesner, de *Quadr. ovip.*, pag. 25; Johnson,
Hist. quadr., tab. 79; Shaw, *Ibn.*, vol. 1, pag. 525.(3) *Jerosol.*, lib. 4, cap. 1.(4) *Maroci Relat.*, p. 48. Vide etiam Burkhardt,
p. 554.

vior; rotunda est, gracilis, circulatisque annulis aut lineis, que pluribus tenuissimorum squamarum ordinibus constant, cooperta; color ejus clarè vires, lucido rubro distinctus. Nomen *gecko* ad animalis vocem refertur, que antè pluvias præcipue auditur. In Ægypto, Indiâ, Aboynâ, etc., occurrit. Semipruda-rum arborum formam ad habitandum eligit, non secus ac humida loca; in dominis quoque sepe inventur, ubi magnum terrorem iniicit, et omnis generis ad illum destrundendum conatus admoventur. Statuit Bonitus morsum ejus ita esse venenosum, ut nisi pars morsa excidatur et uratur, post horas paucas mors insequatur. Ex quadrangula ferè qui mibi anno priori, cum in Nubi degrem, fuerant, unus tantum et parvulus quidem secunda specie, cui rubra eram oote, mili super era. Unus ex ipsis mecum octo mensibus vixit, et pro maximâ hujus temporis parte, ille mili uni ex vestis mea globulus fixus erat: in humero meo quiescere solebat, vel in capite. Ubi verò illum aliquandiu in clavili meo inclusum detinueram, vix foras eductus aerem aspirare incipiebat; si verò in aliquo amaroce poseretur, plantâ subitiâ hac in illum modo prorsus mirabiliter agente, incidiens ejus color fiebat. Pluribus ardum fore existimo dicere quibus ex causa id oratur. Nisi enim colorem mutarent chameleontes ubi in dominis inclusi detinuntur, sed tantum eum in hortos educuntur, ex plantarum odoribus colorum mutationem oriri supponere licet; sed etiam in dominis, si ad illum intendatur, colores mutare decimâ quaque minutâ videbuntur; aliquo tempore momento plane viridis, et alio pulcherrimi ejus colores patuerunt; ubi verò irritatas fuerit saturatio nigro colore inficiunt, et intumescit, et unum ex pulcherrimis animalibus, in unum ex horridissimis vertitur. Avidissimi sunt equidem recentioris aeris, et, si ad fenestram ubi nihil oculos afficit afferantur, observare facile erit quantâ sanè in hoc voluptate præfruent: acerum absorbere incipiunt, et color eorum lucidior evadit. Illud oriri aliquâ ratione existimo ex modo quo tum afficiuntur, cum levis materia illi billem movere possit. Si, verbi gratia, mensus permeantes cohibere vel in aliam viam vertere conatus fuerit, jam movere nolunt, et obstinatiissimi sunt; ipsi si aperto satis erit, ut in iram vertantur, tunc verò armis induere incipiunt, intumescendo et nigrescendo, aliquandoque pauca, non multa quidem sibila edent. Tertiis, quem ex Jerosolymis detuli omnium quos unquam vidi singularissimum erat; mente, si licet ita loqui, sagacissimum erat et calidissimum. Iste ad viridem speciem non pertinebat, sed ingrati rupicapriæ coloris erat, neque intra duos menses colorum semel mutavit. Caius, adventu meo, illum per conclave in supellectili repte permittebam. Ille verò aliquando descendere tentabat, si fortè liceret, et latebat à me, sed tali in loco, ut me posset aspicere; aliquando verò me cubile linquente aut ingredicente, adeo se contrahebat, ut omnibus que ibi inerant quasi ad libellam responderet, ita ut illum aspicere acquerem. Sic me siccus declinat. Quidam die illum à me aliquantis per dimissum, in cubili latere existimabam; cum verò frustra requiri possem, illum è cubili exisse et fugam cepisse putabam. Vespere autem, accensâ candela, canistrum adii, cui transversa erat ansa; chameleontem meum vidi, sed coloribus prorsus mutatis, et ab omnibus quos unquam ante vide-

(1) *Script. illug.*, in loco; seu *Hist. nat.*, in fragm., p. 75.(2) Ap. Churchill. *Iter* vol. 2, p. 12.

ram alienum : totum corpus, caput et cauda fusco erant colore, cum nigris maculis, et circum nigras pulcherrimæ aderant saturioris aurei coloris macule. Hoc ego sanè gratissimum habui. Eo autem distracto, colores evanuerunt; quod in aliis non fit. Deinde vero illum priorem ex omnibus observare in manu solebam, cum ipsi idem forent colores. Praecipua chameleontium esca muscae sunt : que quidem non moriorunt statim ac devoratae, sumptu enim in manibus chameleoente, muscam bombum edere, facile percipiebatur, presertim ob aerem quem aspirant ; multum intumescent, et præcipue, cum è loco altissimo ipsis salientum est, sese in modum foliis implendo. Cadendo non offenduntur, nisi os leviter eliditur, eò quòd prius terram tangat. Aliquando tres quatuor dies absque potu manent; ubi vero primum incepere, quasi sesquihora bunt. Vas manu tenui dūm anteriores ambo pedes chameleontis in ejus margine starent, in alterā mē manu duobus posterioribus stabant. Recto corporis habitu hibebat, caput volatilium instar attollens. Ita lingua ex ore, juxta longitudinem corporis emittebat, et velocissimo modo muscas apprehendebat, ut rediret quasi machinatione moveretur. Arietinum succum libenter bunt chameleontes.

Quondam in Italia manerem, vir quidam historie naturalis professor dous habebat qui sibi ex Barbarie litora missi fuerant, sed diu non vixerunt. Illos ipse dissecuit, et de colorum mutatione existimat se in iis invenisse quatuor teminissimas pelliculas, quae variorum colorum cause sunt. Res ita se habere potest; de hoc ego certus sum, undeque id oritur, ipsis variis suis peculiares esse colores, distinctos, ab unoquoque independentes et a sibi metitipis. Alio in loco addit chameleontis in suam speciem esse inventeratissimos, sibi invicem caudam cruraque mordentes, si eadem in cæva includantur (1).

RANA.

Rana ex seipsa maximè innoxium est animal, sed maxime hominum parti, qui è tanquam pabulo non utuntur, fastidiosissimum. Maxima in eo eluct sapientia quòd Omnipotens ranis usus fuerit in unā ex plagis Egyptiacis. Deus, inquit doctor Adams Clarke, sequi facit crocodilos, ursas, leones vel tigros in peñam hujus populi adduxisset; sed si quo ex his formidandis animalibus unus usus esset, effectus ita causa adequare visus fuisset ut in peñam divina manus oblitus forsitan fuisse; populique ira mota, quin fracta esset superbia. Hoc autem in presenti casu Deus potentias sue magnitudinem ostendit, omni nocti qualitate desstitutum animal terribile hostibus suis calamitatis instrumentum faciens. Quād facile Dei justitia et misericordia est viłissimis et despiciassis destruere vel salvare instrumenti! Quanquam Dominus exercitum est, ipsi nec potentibus exercitibus, nec Angelorum ministerio, nec justitiae sua

(1) Relatio operationum in Egypto et Nubiā vol. 2, p. 316-321.

fulgoribus ad puniendum peccatores, vel gentem peccatricem opus est; rana vel musca in manibus ejus sufficiens est ultionis instrumentum (1).

Hic allata tam despiciatissimi animalis electus ratione, aliam addere possumus; cum scilicet rana in Egypto emblemata foret Osiris aut solis, cui primò idolatricus ab Orientalibus nationibus exhibitus est cultus, nihil ad arguendas illas de superstitionis sui systematis absurditate aptius erat quam in hoc casu rana ut.

Utricula haec reptilia, ait Paxton, in alveo Nili et in lacubos qui de aquis ejus impletantur producta sunt, quòd iste fluvius ab illa delusa gente non vulgarem sanctitatis gradum habere, et religiosam suam venerationem demereri reputaret; ipsu[m] confidebat; magnus eorum quibus fruuntur fons et laudum thema habebatur; rectum igitur erat aquas istas immumerā immundorum animalium multitudine polluere, quibus veneratio et confidencia quo sili vero Deo, qui pluviae pater est, debentur, impie translate fuerant. Verso primū in sanguinem, in justam immiscordis ejus feritatis et immunitatis penam, quam in musculos Hebraeorum infantes exercerant, alterā vice ad summam deorum et sacerdotum suorum confusionem polluta et ignominia affecte fuerunt.

Scriptor ex quo istas observationes citavimus modo ita admirabiliter totam hanc materiam tractavit ut lectori gravatum faciamus paginas nostras quibusdam selectis complectare.

Fastidiosa haec plaga ad omnem locum et ad omnem hominum classem sese extendit. Ascenderunt ranae, operueruntque terram Egypti, in domos eorum ingresso sunt et in cubicula; in ipsismet Egypti repabant, in eorum stratis et in vasis coquinaris. Tota regio, oppida, templa, homines, cuncta fuerunt polluta et odiosa. Neque ipsis licetabat nauseos sordidus, quibus operiebantur, se lavare, annis quippe totus et lacu pollutione replebatur. Nihil sane genit qui scrupulosissimum in suis corporibus, dominus et vita modo puritatem consectabatur, nihil, inquam, magis forsan intolerabile quam plaga ista excogitari potest. Rana, pluribus aliis reptilibus comparata, animal est innoxium, neque morsu unquam offendit, nec veneno; sed hoc in ea fastidiose movere debuit quo vita onus importabile fiebat. Crucibatur oculus incidentem immundorum harum legionum aspectu, aspergore earum coactionatum auditu auris. Nullo in strato recumbere Egyptis licet, ubi gelidos, sordidosque earum amplectus pati non cogerentur; cibum tangere qui tactu illarum infectus non esset, nec odorem nisi foetidum glareæ illarum putorem, aut putridas ex cadaveribus illarum emissas exhalationes percipiebant.

Quanta ex hac calamitate passi sint Egyptii evidenter patet ex festinatione quā Phara Moysen et Aaron requisivit, eorumque precium petivit auxilium: Orate Dominum ut auferat ranas à me et à populo meo:

(1) Comment. in Exod. 8, 2.

et dimittam populum ut sacrificet Domino. Exod. 8, 8. In extremis positus, nec per falsa maleficorum suorum miracula liberationem accipiens, ad Deum confudit, de quo superbè quesierat: Quis est Dominus, ut audiam vocem ejus, et dimittam Israel? Exod. 5, 2. Subditus adversitate et eductus, misericordiam ejus impiorat, et nominis ejus gloriam agnoscit; sed non sicut corde, ut probavit eventus.

Haec processus exaudita fuerunt, et ablata rana. Non tam ablatæ sunt ut locustæ, que dein subsecute sunt, sed destructæ et in facie terre reliete. Ad nihil redacte non fuerunt, nec in pulvrem resolute, nec in flumen projectæ de quo exierant, sed mortuæ in terra jacabant, ut miraculi veritas confirmaret, quod scilicet non manibus hominum, sed divinitati poterit interfecte fuerant, quod magna haec liberatio non erat, ut maleficorum opera, ementum miraculorum, sed realis Omnipotens poterit interpositio et divina bonitatis effectus. Egypti igitur illas in aggresus congregare coacti sunt; unde accedit ut celerius patrua effluxerint exhalationes et ita ad tempus regionis calamites auxerint. Illarum destructionem, ut probable videatur, secuta est pestis quā multi ex populo sublati sunt, omisis quā quis mortem attulerunt horride vexationes, quas ex fastidiosis earum, incommodes persippi fuerant: nam in quadam ex canticis Sion dicitur: Misit (Dominus) ranam, et desperidit eos, Ps. 77, 45, terram illorum vastavit, et ipsos pestilentialis morbis infecit.

Rana ab inspiratione Spiritu electa est ad representationis in visione falsos doctores et alios antichristi ministros: Et vidit, ait S. Joannes, de ore draconis, et de ore bestie, et de ore pseudopropheta spiritus trius immundus in modum ranarum (exire); sunt enim spiritus demonrum facies signa. Apoc. 16, 15, 14. Impuri isti emissarii in luto moralis depravationis generati et educati, quasi ranae, pacem conturbant et felicitatem omnium qui circum sunt destrunt. Perpetua eorum loquacitas non fastidiosa minis est quā incessans coaxatio immundi animalis cui assimilantur. Questus eorum et reprehensiones, accusations et maledicta, superbia et vanitas, constantes vehementesque ad movendos in mutuam stragam populus, reges et principes terre, species. Religionis causa defendentes conatus, acerbiora noxiæ magis adhuc sunt quā obstrepsus clamores, lugubres questus et mituæ reprehensiones, invercunda impudentia et superbæ inflations quibus ranae in nativis suis paludibus indulgere arguntur (1).

SECTIO SECUNDA.

SERPENTES.

Ecce viridis anguis è tenebroso suo latibulo, quod pede premere ipsa mens horret, sole sub medio, irrepens, immensos in ortes corporis tractum colligit, et rursus emittens, refrigerantem querit fontem; iuxta quem effusus, sinus suo proicit; dumque minaci lingua et horrendis

(1) Script. Illustrationes, vol. 4, p. 372-378.

rectum maxillis monstrum flammandem crismam torquet, ceteri omnes, siti, formidineque correpti, aut tremebundi fugiant, aut eminus immoti stant, nec accedere audent.

(THOMSON.)

Voco Hebraicā nachash ut videatur sacri scriptores quasi generali totius serpentum familiae cognomine. Doctor Adamus Clarke (1) in eo quidem incubuit ut quoddam generale esse nomen ostenderet non ad sensum unicum restrictum; sed inaudito modo infelix fuit ejus labor. Voci enim illi, in ejus simplici statu sensus ascripsit doctor, qui veri tantum sunt, cum ipsi sub variis modificationibus tribuntur.

Primum verbi sensus unde Hebreum serpentine re-pellitum classis nomen sumitur, est inspicere, attende considerare, etc., et ad eō hoc sub respectu serpentes conspicui sunt, ut serpentes oculis in proverbium apud Gracos Romanosque transierit, et illis applicaretur qui res callidè aut acutè videbant. Scriptor ingeniosus, loquens de suppositis in oculo serpentes erat fascinatio ait: Id forte universalis est intervenenos serpentes quād supponit; in nostra enim vulgarī viperā occurrunt (2). Serpentes caliditas et subtilitas in Scripturā exhibentur ut qualitates quibus ceteris agrorum bestias prestat. Gen. 3, 1; S. Matth. 10, 16. Ptorum prudenter ejus et caliditatis afferri possent testimonia, ut à naturalistis commemorantur; eti tamē recte supponi possit illum, hic etiam in parte, unā cum ceteris creationis partibus ex comprehendendi pestilentialis morbis inficit.

Eti formidabilem ejus progeniem horrore generaliter habeat humana species, gentes tamē fuere quibus venerationi et cultui fuit. Notissima est in veteri Egypto serpentes adoratio, ut et draconis Babylone. Loquitur Herodotus de serpentibus ciecuratis, Jovi sacris, iuxta Thelas; (3) et Elianus de sacro dracone Diana dedicato, et in nemore Phrygia servato. (4) Idem idolatriæ genus nume adhuc in Indiā prævalit; et in Africa, ad turpissimum excessus fertur.

Unde serpentinum species à Calmeto enumeratas sunt, quā Hebreis innotescerant; 1^a aphek, vipersa; 2^a chephir, species quādā spidis, vel leo; 3^a aschub, aspis; 4^a pethen, aspis; 5^a tzbeba, quidam maculis distinctis anguis; qui à Gracie et Egyptiis hyena dicatur; 6^a tzamzaon, iuxta S. Hieronymum; 7^a tzephon, basiliaca, non fabulosus basiliscus, sed anguis alii similes; 8^a kippas, aconias; 9^a shephiphon, cerasta; 10^a shachad, nigerinus serpentis; 11^a seraph, volucris anguis.

De illis speciebus loquemur quā sufficieenter identificare sunt.

VIPERA.

Serpens iste qui in sacris Scripturis dicitur aphek, procul dubio epha est Arabum qui ita à doctore Shaw describitur: vulgarissimus, simulque hujus, speciei

(1) Comment. in Gen. 3, 1.

(2) Watson, Anim. mundus explicatus, p. 284.

Parkhurst citatus.

(3) Lib. 2, cap. 47.

(4) De Animal. lib. 1, cap. 22.

malignantissimum est *leffah* qui, ut nostra vipersa aut coluber, minus uniformi est corporis forma quam *zereike*, et raro pedem in longitudinem excedit. Ejusdem semper non est coloris, sed aliquo modo mutatur juxta terræ, arenae aut rupum ubi inventur, naturam. Torridæ dipsadi apprimè nomen simile et qualitates *leffah* congruent, qui sic vocatur ex *leffah*, *were*. Ab Asribus traditur eamden *leffah* inter et *tatibah* (chameleontem) antipathiam existere, qua longe abhinc chameleontem et vipersa attributa sunt (1); parvulorum viscosi iuci guttulam, qua ex *tatibah* in *leffah* decidere, hunc in adeo violentis convulsione conjecturam ut nulla mors insecurat (2).

Vipersa conspicua est ob suum velox et acer virus et iderio à remotissimis temporibus conusque rei noviciva et destruentis emblemata exstitit. Reipsa adeo viperarum terribilis erat natura ut communissime quasi Dei in genus humanan ultius ministri mitti existimarentur, pro immunitas sceleribus que justitiae excessu fugarunt (3). Huius opinioris testimonium adest in historiâ S. Pauli (Act. 28) quem Melite insulæ homines, vipersam de manu eis pudentem videntes, homicidiam esse conjecterunt; et confessum deum arbitriati sunt ubi, cum manus ejus in tumore convertenda esset et ipse subito cadere et mori deberet, ipsi nihil malum passus reptile in ignem excutit. Existimare enim satis obvium erat eum saltem in proxima ad deos relatione stare, qui sic ulionis illorum ministris imperare, et tantâ vi præditorum agentium effectus impediens (4).

Vipersa inter venenosas reptilia que inaudito numero terram Ægypti infestatur reconsetur apud Isaiam prophetam 50, 6. Maleficam impiorum hominum indolem, et nocivam criminis naturam illustrando, sic iterum ad noxiun hominum animal alludit: *Ova aspidum exclusuerat, et telas araneæ tesserunt: qui comedenter de ovis soror, morietur: et quod confutum est, erumpet in vipersam*. Isai 59, 5. *Aspis hic*, ait Paxton, procul dubio vipersam significat; ovum enim cuiusdam animalis nunquam, ullo artificio, animal alterius speciei produci. Ubi ovum confutum est, junior vipersa expedit et irripit para ad noxiendum. Objici potest vipersam non esse oviparam (5), sed viviparam (6) et consequenter ad aliud animal à Prophetâ intendi. Atvero in mentem revocandum est, quanquam catulus suos vivos pariat vipersa, illos tamen ex ovis in ventre parentis perfectè formatis erumpere. Hinc de hac re ait Plinius, sola inter terrestria animalia vipersa in semetipsorum ovi uniformis coloris producunt et molle quasi piscium ova, seu *lactes*. Conspicuo hoc naturali facto, sacra scriptoris narratio naturalia historie veritati concordat. Si quo modo vipersa ovum à corpore separatur, res de qua loquitur propheta locum prof-

(1) *Aelian. Hist. Animal.* lib. 4, cap. 53, etc.

(2) *Ibid.*, vol. 4, p. 327.

(3) Mead, *Preludio in veneno*.

(4) Harris, *Hist. nat. in voce*.

(5) Ex ovo producunt.

(6) Vivum producunt.

(1) *Script. Illustratio*, vol. 1, p. 556.

(2) Doctor A. Clarke, *Comment. in Matth. 5, 7.*

cò habere potest (1). Pater Labat caputra viperini generis serpentem praesente se incidi jussit. In eius utero sex inventa sunt ova, quasi anseris ovarum amplitudine, et à tredecim ad quindecim catulos continentia, qui sex circiter uncias longi erant, et aquæ ac anseris penne calamus crassi. Vix è carcere excoxi sunt, cim huc illuc repate, et in minaci corporis habitat stare incepert, sese evolentes et fustem mordentes quo eum interficiebat. Qui vero in uno ex ovis continebantur, eo ipso loco, quo mater casa fuit, ex ovo erumpentes, et inter rubras latentes effugerunt.

In Gen. 49, jam è vivis excessurus propheta, Danielas *shephiphon*, probabiliter *cerastæ* comparat, qui est viperi generis serpens, colore leviter fuso, in arenis latens, et in rotarum vestigis per vias, et inexspectatus transeuntum animalium crura mordet.

Ad depravata scribarum et Phariseorum corda malignitas d'ispositiones æquæ alludens Salvator noster ei Joannes Baptista in his verbis: *Progenies viperarum, qui demonstravit vobis fugere à venturâ ira?* S. Matth. 3, 7. *Serpentes, genitima viperarum, quomodo fugient à judicio gehennæ?* cap. 23, 35. Terribiliter significantia verba! serpentina soholes, è serpentino stipte, ut patres sui, sic et ipsi erant filii diaboli! Sic Deus peccatoem existimat, sive in divitis immatre, sive familiatum aerem teneat! Iudei genitima erant serpentum qui feminis *seminis calcaneum* contercent, et quorum caput ab ipso conteretur (2).

COLUBER ET ASPIS.

Veteribus Hebreis nota erat sub variis nominibus *aspis*. Quidam existimant interpretes vocem *shachal*, que in quibusdam Scripturarum partibus *leonen* designat, in aliis *colubrum*, aut quanquam serpentis speciem debeat. Sic in Psalmo 90, illam vertunt *basiliscum*: — *Super aspidem et basiliscum ambulabis, et concubacis leonem et draconem*, vers. 15. — Reverâ inter omnes antiquos expositoris convenit quanquam serpentis designari speciem; utque vox *shachal* bestia applicata nigruum leonem denotat, sic in presertim applicatione, nigruum colubrum significare putatur.

Hebreum *pethen*, diversè in nostrâ versione transferunt; attamen ab interpretatione ad aspidem referre generaliter habetur. Non una vice ad illud aliud Soaph in sua viri impii descriptione: *Panis ejus in uteillis virtutis in fel aspidum intrinsecus..... Caput aspidum surget, et occidet eum lingua vipersa*. Job 20, 14-16. Omnimodum acerrimum est aspidis venenum et immeasurable; et nisi pars infecta confessim amputetur, patientis vita mox finem imponit. Ad hæc profectò intendit Moyses in suo Paganorum charactere: *Fel draconum vinum eorum, et venenum aspidum insanabile*. Deut. 22, 35. Vide etiam Rom. 3, 13. Summo cum periculo super aspidem ambulatur; et ad exprimendam modo strictissimo securitym quæ fructus Holoë Deus sub Patris sui celestis protectione, promittitur

illum impunè super aspidem et draconem ambulatum. Ps. 90, 15. Nemo sponte suâ lethalium horum repellimus cavernam adit; quicunque enim vel minimè illa disturbat, in summo constituitur pericolo temeritatis sue culpam vite dispendio luendi. Hinc Isaías propheta, predicens gentium ad Christi fidem conversionem, gloriostimum pacis et veritatis regnum in iis regiobus que autè hoc tempus horridâ servitudo replebantur, ait: *Delectabunt infans ab ubere super foramine aspidis; et in cavernâ reguli, qui absita fuerit, manum suam mittet. Non nocturne, et non occidit in universo monte sancto meo: qui replebit terra scientiâ Domini, sicut aquæ maris operientes*. Isai. 11, 8, 9. In splendidis atavis aurece descriptionibus, quæ lectoribus suis ab Orientalibus scribtoribus, et admiratione stupentibus Graecis Romisque variibus, legenda præbantur, fera domantur, venenum serpentum exunt, et herbe nocivæ delectrices suas proprietates: cuncta sunt pax et concensus, abundantia et felicitas.

Sublime elegantum horum scriptorum ingenium non altiorum tamē gradum obtinere potuit quin neminem felicitatem; sed divinitus afflatis vates qui istos pulchritudine et elegantia, sicut imaginum varietate, quibus easdem ideas induit et exornat, longe antecellit, splendida positiva et permanentis felicitatis picturam exhibet. Lupus et leopardus non modò agnum et hædum devorare metunt, sed et cum ipsi habitabunt, et simul accubabunt. Vitulus et junior leo, et ovis saginata non simili morabuntur, sed et sub eodem tegumento requiescent, et eadē manu securè et quidem a puero parvulo ducentur. Vacca et ursa non tantum simili pascentur, sed et catulus suis pro quisbus inviolissimè timere solent, in eodem loco collocauntur. Adeò perfectè innoxia erit tota serpentum progenies, ut infans ab ubere, vel qui impur ablatatos est manum suam mittat in cavernâ reguli, et delectetur in foramine aspidis. Infirmiora animalia priuari non modò leo abstinebit, sed et cœratus flet et domesticus, et quasi hos comedat paleas, Is. 11, 6-9. Tot sumus haec pulcherrime circumstante, quare ne una quidem à veteribus poetis tacta fuit (1).

Serpentinum incantatio ma est ex rebus validè conspicuens, et quæ maxime interset in historiâ naturali. Mirabilis ars ista que iram compescit, et lethallissimi anguis furor mitigat, illumque incantans vocis obdientem facit, non est recentior aucti inventio; ejus enim in remotissimâ antiquitate vestigia manifesta occurrit. Orpheum, qui confessum probabilitate floruit postquam littere in Greciam furunt allatae, proximè imminentis anguis sibilum inhibere, reptantisque serpentis venenum extinguere noxiæ tradidit est. Dicuntur Argonautæ vi cantis horrendum subditissimum draconem, qui aureum bellus custodiebat; cumdemque effectum Ovidius quardam herbarum et magicerum sententiarum via opificeis adscribit. Alii serpentem fascinare tactu mands solebant. De isto modo

(1) Lowth in *Isaiam*, vol. 2, p. 114.

(1) Chardin.
(2) Greave, *Ibid.*

harmonie effectu. Omnes unanimo sensu serpentem qui sibi tantam oblationem attulerat, fuge permittendum decreverunt (1).

Attamen quosdam in serpentes illæ incantationes vim nullam habere videntur, et ex Scripturâ patet aspidem in se parate fascinationi occurrere: *Sarda enim aspis ostentare aures suas, et non exaudiet vocem sapientissimi incantatoris.* Ps. 57, 5, 6. Eadem allusio in his Salomonis verbis involvitur: *Profecto mortale anguis remota incantatione; qui oculi detrahit melior non est.* Eccl. 10, 11. Ex eodem fonte manat Jeremia prophete communio: *Ecce ego mittam vobis serpentes regulos, quibus non est incantatio, et mordebut vos.* Jer. 8, 17. His in omnibus citationibus, sacri scriptores, dum probatum habent plurimos serpentes carninibus placari, planè quoque admittunt in alios frustra exerceri fascinatio artem. In causam hujus exceptionis altum est auditum, in quibusdam serpentibus esse imperfectissimum, dum è contrâ visu est acutissimum; sed clarissimi inter naturales historicos convarium verum esse contendunt, et multo acutius esse visu auditum. Alii, veritatis vi resistendi impotentes, contendunt aspidem non naturâ, sed consilio surdum esse; dicit enim Psalmista: *(Aspis) Obturat aures suas, et non exaudiens vocem incantatoris.*

Sed phasis nihil forsitan magis quam illud significat, quosdam scilicet serpentes adeo esse obscurata naturâ, ut variis incantationib[us] artibus non afficiantur; quasi animalia sunt auditu destituta, vel quorum aures adeo sunt obturata, ut nullus intrare possit sonus. Eadem phasis in aliis Scripturâ locis usurpat ad designandum cor durum et obturatum: *Qui obturatur aures suas ad clamorem pauperis, et ipse clamabit, et non exaudiatur.* Prov. 21, 15. De viro justo in eodem sensu à Propheta sumitur: *Qui obturatur aures suas ne audiatur sanguinem, et claudit oculos suis ne videat malum.* Is. 33, 15. Hie sevis et cruentis malorum consilii aequi immutus stat, ac si obturasset aures suas.

Arabici scriptores serpentes dividunt in tres classes. In primâ classe adeo intensa est venenâ vis ut patiens non amplius quam tribus horis superpetat eorum mortibus, nec medicabile sit vulnus; ad classem enim surdorum aut stridulorum serpentum pertinent qui nec musicâ nec ullis incantationibus afficiuntur, vel qui alto sunt et furibundo sibilio animu[m] incantant deludent. Unum tantum adest hoc in casu remedium, instantanea amputatio, vel caustica vulnera cum ferido ferro adustio quo virus extinguit, et ne sanguinale systema attingat impedit. Hic in classe ponuntur regulus, basiliscus, et varia aspidum genera; et ii omnes quorun virus in summo intensitate est gradu. Notio haec apprimè illis que à Psalmista prophetâque in supra citatis locis, de aspide, regulo vel basilisco referruntur. Certum est tamen ex authenticis variorum viatorum traditionibus, quosdam horum serpentum, ut aspis et basiliscus, qui ab Arabibus inter surdos et

(1) Châteaubriant, *Génie du Christian.* Vide quoque tongam et quae magni interest relationem artis incantationis serpentibus, in Bruce *Itiner.*

indomitos angues, quorum morsus immediabilis est, ponuntur, sép[er] incantantis dominio subjectos fuisse; neque ad id referre necesse est divinitus afflato[r]um scriptorum verba, quippe qui nullibi adoptatam ab Arabicis philosophis classificationem agnoscent. Illud tantum legitime ex eorum verbis concludi potest, quod incantans ars sapientia deficit, sive aspidem, basiliscum, sive ullius alterius generis serpentem fascinare conatur. Ad vindicandos sacros scriptores, supponere necesse non est cum Arabibus quasdam existere serpentum species quas frustra fascinare tentat incantator; nam in easdem species agendo, varius esse potest incarnationum ejus exitus (1).

REGULUS seu BASILISCUS.

Anglice Biblie translatores variè Hebraicas voces *tzephō* et *tzephoni* reddiderunt *aspidem et regulum;* nec illo modo certi sumus ad quam particularem serpentis speciem vox originalis accommodetur. In Isaïa, 11, 8, *tzephoni*, ait D. Harris, malignitate evidenter petetur precedentem; et in cap. 14, 29, *pejoratum sanguineum nachach* serpentis speciem indicare debet; sed illud non adhuc specifi[ic]i ejus generis ignorari relinquit. D. Taylor, qui multum insudavit in accommodando illi peculiaria cuidam speciei, ait *naja esse, seu cobra di capello Lusitanorum* (2), quem ita à Goldsmith descrip[er]tūrum est: *Inter alios cobras di capello, seu cuneatus anguis, maximè lethalia insanabileaque infigit vulnera. Formidabilis hujus animalis quinque aut sex existunt varia species, quae aqua sunt immediae, et quarum morsus velox certaque mors sequitur. A tribus ad octo pedes longi sunt, duique ipsi longi dentes ab exteriori superioris maxilla parte pendunt; crassus est collum, et in fronte nigre fusco colore macula, que, si adversa facie aspiciat, quasi conspicillum appetat; si verò à tergo, quasi felis caput videtur. Acres sunt oculi et ignescentes; exile caput, planus nasus, latissimis licet squamis flavi cinereincoloris copertus; alba cutis, ingens in collo tumor planus est, et nitidis oblongisque squamis operatus. Insanabilis animalis hujus mons dictur, patiens una circiter horâ post inflictum vulnus moritur, totu[m] corpore in putridam corruptionis molem resoluto. Quic[ue] hic serpentis istius morsibus attribuuntur apprime[nt] iis congruent que de *tzephoni* in Scripturâ legitur.* Si in Isaïa, 11, 5: *Isti (tzephoni) scilicet proximè precedentes, non coebebunt et non occident (corrumptum) in universo monte sancto meo;* et in Prov. 25, 52: *Sed in novissimo mordebit ut coluber, et sicut regulus pungit (venena diffundit); sic enim habent Septuaginta et Vulgata).*

Nobis innotata prætermitta non sunt validissima adversus bibendi intertemporantiam allata in proximè citato loco argumenta. Quasi lethalis reguli virus, ea menis pariter et corporis vires debilitat, et per totum corpus corruptionem mox effundit: *Cui vix? Cui tactus?*

(1) Bochart. *Zoolog. sacra*, p. 394; Paxton, vol. 1, p. 50, in *Frugm.* vol. 2.

(2) *Hist. nât.* p. 80, in *Frugm.* vol. 2.

Cui rixæ? Cui garrulitas? Cui sine causa vulnera? Cui suffusio oculorum? Nonne his qui conmorantr in vino, et student calicibus potandis? cap. 25, 29-50. Luxuria res vinum, seu juxta Hebr., vinum est derisor, et tumultuosa ebrias; quicunque his decipitur, sapiens non est, cap. 20, 1.

Ad implacabilem Chaldeorum exercitum, sub Nahuochodonosor crudelitatem, et delectos Dei in Judeorum gentem, quibus sua eum iniuriant inimicis fecerant, ira ministros, expressè alludit in loco isto: *Quia ecce ego mittam vobis serpentes regulos, quibus non est incantatio, et mordebut vos, ait Dominus;* Jer. 8, 17.

In Ægypto aliquis Orientalibus regionibus serpentis commune symbolum erat regis potestatis: eo regum vestes et diadema picta erant in signum supremæ eorum potestatis et invicta potestie; et etiam quod, sicut insanabile est vulnus à regulo infictum, ita fatales illorum ira effectus nec vitari nec ferri poterant. Ecce sunt, ait Paxton (1), allusions quæ in prophete ad implacabiles sue gentes hostes monitione involuntur: *Ne letaris, Philisteæ omnis tu, quoniam communis est virga percussori tui; de radice enim colubri egredietur regulus, et fructus ejus igneus serpens velutinus.* Is. 14, 29. Ozias, rex Juda, Philisteos subdiderat; sed data debili Achaz regni opportunitate utentes, ipsi rursus regnum Juda invaserunt et aliquot meridionalis regionis partis civitates in suam diutinem redegerunt. Mortuo Achaz, hanc prophetam edit Isaïas, his severiore minitans ponam de manu Ezechias, qui erat nepos Osiae, cuius victricibus armis pacem petere coacti fuerant, quam ipse perfect, quando percussit Philisteos usque ad Gazam, et omnes terminos eorum,

4 Reg. 18, 8. Ozias igitur virginis significari potest, que percussit eos, et à serpente ex quo oriturus erat igneus serpens volutinus, Ezechias, qui formidabilis quam ipse Ozias hostis existit. At regulum in signum regis potestatis exterius omnibus anteponebat Orientales reges. In hijs facti testimonium adest ipsum ejus Arabeum nomen *melecha*, ex Hebreo verbo *malach*, regnare, ex graco ejus nomine *basileus*, et Latino *regulus*; que omnia, ut assurterit, alludent ad conspicuum locum quem in orientis regum ornamenti tenet.

Dicuntur omnes aliae serpentum species basilisci seu reguli supremam anchoritatem agnoscere, è conspectu ejus fugientes et in pulvere latentes. Vitâ quoque exterius longiore frui supponuntur; unde pagani veteres illum immortalē pronuntiarunt, et in deorum suorum numero recensuerunt; quodque validissima animalia pestiferi sui latitudo vi occidenti facultate prædius generaliter haberetur, vita et mortis potestate instruxit videbatur. Gratus igitur evasit regum typus, eoque propheta ad designandum magnum bonumque Ezechiam strictâ proprietate usus est.

SERAPH, seu IENTUS SERPENS.

Serpentes hæc species nomen suum *seraph* habet à

(1) Illustration. vol. 1, p. 352-354.

radice que significat *urere*, sive ex suo vivido ignis colore, sive ex astu et urenti dolore cuius causa est morsus ejus. In n. 21, 6, etc., legimus venenous his reptilibus usum fuisse Deum ad puniendo incredulos et rebellés Israelitas; undé factum est ut plurimi ex ipsis mortui sint; ceteri verò ab hac calamitatis plaga liberati sunt per serpentem æneum, quem Moses in medio castrorum pro signo exaltare jussus est, qui signatissimum erat typus promissi Salvatoris, 1. Joan. 5, 14-15.

In Is. 14, 29; et 50, 6, vox eadem, addito epitheto, occurrit, et in nostrâ versione translata est *igniti volucres serpentes;* et si veterum testimonis intenti fas est, testimoniū mulces afferri potest, de his volucribus, seu pennatis serpentibus (1) loquentum; etiā tamen, ut observat Parkhurstus, nullus ex ipsis assertar se ejusmodi viventem voluntenque reip̄a vidisse. Michaelis tamen adeò his affectebatur testimonialis ut in suâ questione 83 à viatoribus enix p[ro]stulat ut de existentiâ naturâ volucrum serpentum inquirant. Ex commendatione h[ab]et Niebuhr (2) sequentes communicavit notionem: « Basma occurrit serpentis species quam vocant *heie surserie*, seu *heie thiare.* Palmis volgo immortari isti serpentes, et, cum ipsis laboriosum foret è qualib[et] altâ arbore descendere, ut aliam ascenderent, cauda prioris arboris ramo cuidam i[n]siderent, quo, motu sibi impressa saliente, ipsi in alterius ramos insilient. Inde recentiores Arabes eum vocant volucres serpentibus, *heie thiare.* Nescio utrum veteres Arabes, de quibus loquitor D. Michaelis in suâ questione 83, illis unquam volucres serpentes viderint. » Alludit quoque Niebuhr ad id quod refert lord Anson de serpentibus volucribus in insula Quibo. Sic habet locus: « Certos quoque nos fecerunt Hispani sep[er] in nemoribus malignissimum reperiri serpentem, nomine *volucrem serpentem* qui, ut aiunt, ex ramis arborum in homines bestiæque qui intra captum suum venient insili, et cuius aculeum certaine mortem ferre existimant (3). » Citatis h[ab]it locis, concidit Parkhurstus *seraph moupheph*, de quo agitur in locis ad quos alluimus, hujus fuisse serpentibus speciei qui ex velocis motus impetu à Græcis *aconias* et à Romanis *jactus* dictus est. Hujus generis serpentibus enim tam propriè in Hebreo vox *moupheph* applicari potest quā *volucris*, que ipsi à Lucano Latine applicatur: *Jactu[m] que volucres.* Atterò aliam professor Paxton originallis phraseos interpretationem propositū, quam aquæ ferido textus. Verbum *ouph*, observat ille, aliquando significat *micare*, lucis coruscationes emittere; hoc in sensu vox *thopah* frequenter in sacris Libris occurrat. Sic Sophar, (Job. 11, 17) ait: *Coruscatio (thopah) erit quasi manæ.* Vox in textibus de quibus

(1) Vide inter alios Herodot., lib. 2, c. 73, 76; lib. 5, c. 107, 108, 109; *Ælian. Hist. animal.* lib. 2, c. 38; Joseph. *Antiquit.* lib. 2, c. 10, § 2; *Cicer. Nat. Deor.* lib. 1, c. 56; Mela, lib. 3, c. 9; *Lucan.* lib. 6; Solinus, c. 52; Ann. Marcellini, lib. 22.

(2) *Arabie Descriptio*, p. 186.

(3) *Iter à Walter*, p. 308, in 8e, 1748.

nunc agitur, referri potest ad pallidè roburum lujuſ ſerpentis colorē, et ſplendore exigitum quem ejus ſquamæ ſane ſplendidissime (1) emittunt, ubi radii ſolarib⁹ colluſtrantur. Probabilē igitur videtur ſeraph non fuſſe hydrum aut cheryſdrum, ut ſupponit Bochartus, ſed preterea ut dipsadis ex genere.

BRACO.

Vox ista que frequenter in Angliā Biblia occurrunt generaliter respondet Hebreo tan et tamen. quanquam voces illæ aliquando reddantur serpentes, monstra marina et cetera. R. Jacobus Hurdus, in Dissertatione de verâ significacione vocis taninio, contendit illam in variis formis hand variè crocodilium ſignificare; que opinio authentica nullis facit aut legitimo ratioinandi modo conſiderare potest. Docimetus Calmeti editor, qui sermoni luculentuſ contentis ſolis amphibius animalibus competrere vocem iſtan, in ea involvi arbitrari lacertarum classem, à lacertis aquaticis ad crocodilium, et etiam phocam, manati, morsam, etc. Rationes ejus ſane sunt ingenioſe et attentionem merentur, ita tamen de deductionum ejus veritatem convinci non potuimus. Multa adhuc caligine obvoluta eſt materia, ut apparente ſensu latitudinem, in qua vox illa à ſacris ſcripторibus usurpat. In Exod. 7, 9 et seq.; Deut. 32, 33; et Jer. 51, 34, ingentem serpentem indicate videtur, seu draconem proprie dictum; in Gen. 1, 21; Job. 7, 12, et Ezech. 29, 3, crocodilum, vel aliquod ingens marinum animal; et in Thren. 4, 5, et Job 50, 29, quoddam ferre genus, prolabiliter crocutum aut lupum, ut denotat Arabica vox teenan. Nos vero ad draconem proprie dictum intendemus.

Que sequitur bona descriptio ex D. Lacépède præcipue de prompta et translata fuit à D. Taylor, qui il- lum proprie dictum draconem esse arbitratur.

Boa idem inter ſerpentes tenet atque leo et elephanta inter quadrupedes; vulgo viginti pedum longitudine attingit, et ad hanc ſpeciem referendi ſunt iti qui à viatoribus deſcribuntur, quadraginta vel quinquaginta pedum longitudine polloient, qualiter ab Owen traditur. Loquitur Kircher de ſerpente quadraginta palmis longo; ejus generis ſerpens à Job Ludolph, quasi in Āethiopia existsens refertur (5). S. Hieronimus in ſua Iliarioſis vita ejusmodi ſerpentem draconem vocat; illos dicere vocari boas, quid boves deglitire poſſint et integras vastare provincias. Homines ſep̄e, inquit Rosman, inventi ſunt integri intra ſerpentis fauces in Litorie Auroe (Côte-d'Or), ſed longiſſimus de quo quid legi; à Livio et Plinio predicatorum qui Romano exercitu, duce Regulo, obſtituit, juxta flumen Bagradam, in Afriča. Plorimus ille milites devoravit et adeo dure erant ejus ſquamæ, ut sagittis et jaculis reſiſterent; tum demum, quasi obſidiōne, cinctus est, et in eum inſtructe maſchine ut in muſitam civitatem. Centum et viginti pedes longus era.

(1) Illustr. vol. 1, p. 359.

(2) Hist. nat. ſerpent., p. 15 et 16.

In iſula Batavia captus eſt ſerpens qui integrum cervum majoris ſpeciei deglituerat; et alter Banda captus nigrum mulierem eodem modo absorbit (1). Leguat in ſuis Itineribus ait eſſe ſerpentes quinquaginta pedibus longos in iſula Java. Batavia ſervator adhuc cutis ſerpentis qui viginti tantum pedes longus pueram deglitivisse traditur (2). Ex iis que de boa dicuntur existimat Taylor probabilē eſſe S. Joannen illum in animo habuisse, quando perſecutione potentiā ſub ingenti rufi draconis figurā exhibet. Veterum draco ſerpens erat immanis molis, maximè conspicuus color ejus rufus erat; Apocalypſeoſco draco cauda veſtimente ferit; ſub quibus respectibus apprimē cum bona congruit (3).

Et vixit eſt aliud ſignum in caelo; et ecce draco magnus, rufus, habens caput septem et cornua decem, et in capitulo ejus diademata ſepem. Et canda eſta trahet tertian partem ſtellarum coeli, et misit eas in terram, Apoc. 12, 3-4. Allegoriam ſane eſt caput reptili huic assignatorium numerus; ita et decem cornua et diademata illa alligata. Sed in omnibus hiſ, ait Paxton, divinitus afflatus ſcripтор ad historię facta ant naturales appariencias alludere praemittunt. Notissimum eſt angus eſſe quamdam ſpeciem, amphibia-nam ſeu, cui duplex caput eſt, dictam, eti unum caput in cauda animalis ſtet et tantummodo fictitum ſit. Quedam enim ſerpentis species tam ſep̄e occurrit duplex caput ex eodem collo ortum habens, ut plures arbitrii ſunt eam peculiarem eſſe ſpeciem, ſed nondum nobis ſatis multe ſuppetant rationes ut ejusmodi conſolucionem asseveremus. Atamen, ſupposito quid ſerpentis amphibia naturalis ſit producitur, hoc ipsa de cauſa à Dei Spíitu eligi potuit ut monſtri, de quo in Apocalypſi, typus eſſet. Cornum referre videtur ad cerastom, ſeu cornutum ſerpentem; cum boe, vel proprie dicto draconi, cornu non ſit. Sed in iunio huius bestie crista eſt clare flauiſtis coloris, et in capite protuberantia, cuius color ardentiſ carboſ ſimiſ eſt; quid ſatis obviæ diadematis ideam ſuppeddit. Cetera peculiaria lineaent ad facta intendunt quia in boe et aliorum ſerpentum historiā occurſent. Drago magnus rufus ſteſti ante muſiderem, ut filium ejus devoraret (Apoc. 12, 4). Ubi bona inimico ſuſ fit obvius, ipſe cauda ſtat erectus stanus, et horrenda rabie hominem æquæ ac bestiam impedit. Cauda draconis magni rufi trahet tertian partem ſtellarum coeli, et misit eos in terram, ibid. Bea frequenter caude ietu victimam ſuam occidit.

Eventum quoddam in ſuā ad Surinam expeditione narrat. Stedman unde maxima et copioſiſtia in hanc operis noſtri partem illustratio fluidit. Eventum iſtud intendit ad unum ex his immanibus ſerpentibus qui, eti certè à rufo Asie Afriſcaque draconem differant, plurima tamen in ſe complectentur quae ad materiam noſtram faciunt. Vir viginti yards a navili aqua et linum processerat, cām ſerpentem in delapſis ar-

(1) Baldens in Churchill., vol. 5, p. 752.

(2) Barbot in Churchill., vol. 5, p. 560.

(3) Script. illustr.; vel Hist. nat. in Fragm., vol. 2.

borum foliis et reliquis convolutum detegit, et ita coopertum ut nonniſ elapsi aliquot momentis monſtri caput distincte perciperet, à quo non ultra ſexaginta pedibus amotus erat, bifurcata lingua moventis, diu occuli ex insulto ſuo niture igneas ſcintillas emittere videbantur. Tunc ipſe ſclopētum explodit; ſed aberrans a capite glau in corpore infigit; tum verò tantū vi et impetu circum ferit bestia, ut eadem ſylvam cedat, quaci ſale fenum exadit, exadiqatique cauda lutum et pulvrem ſuper caput ſum procul latè ſpargit. Mox ad prælim reddit ille, ſerpentemque à priori loco paululum remotum invenit, ſed quietiſſimum, capite ut ante posito, inter lapsa frondes, abſciſſoſ ramos et veteres muſcos jaceant. Confeſſionis in illum ſclopētum explodit: ſerpens verò levi tantum vulnere conſofſus tantum terre et polveris nubem emittit, ut ſcripтор noster aſſerat idem niſi in tempeſtibus non vidisſe unquam. Tertiū ſclopētum, ſerpens in capite conſofſus eſt. Cuncti adstantes Nigrite juueniores eſſe ſolummodo anguum, mediā tantum statū asſeverarunt, eti viginti duobus pedibus et aliquot uncis longus eſſet, et amplitudine nigrum adoleſcentem circum aquaret, qui duodecim circiter annos natuſ eſſet.

Ex hiſ circumſtantis ingens eversio, quam cauda, Apocalypſeoſco draconis inter ecli ſtellaſ patravit, illuſtratur: allegoricum hoc in literaliſ draconis naturā ſtructurā fundatur. Unum nunc expliceanda maget circumſtantia, aquæ ſelicitate flumen à draconis ejectione (e. 12, 15), poſtuſam fruſtra mulierem et ſemen ejus devorare tentat. Venenorum ſeruentis virus, in ipſo morſu, ex dentiuſ molarium foramine emittitur. Certi tamen facti ſuimus ex pluribus factis, de quibus loquuntur D. Taylor, ſerpentibus facultate in eſſe ore ſuo natūra ſuā noxiil liquoris copiam emittendi, que copia a magno rufo draconis emissa immā corporis ejus moli conſtantēa eſt, et dictrit fluvis vel flumen quod terra, que adjuvit mulierem, aperio ore ſuo absorbuit. Gregorius, Ludolphi amicus, in ſuā Āethiopia Historia ait: Eſt in noſtrā provinçia geno quoddam ſerpentis brachii longitudinem habentis; color ejus acriter rubens, licet rubor. Noxius ejus eſt halitus adeoque venenous ſentimone virus emittit, ut quicunque homo vel bestia intra jactum ejus moratur, certim morte, niſi prompta adiut cura, procul dubio patet. Mourare, ſerpens ingens cujus media pars ſub lapidum tumulo latebat, altera extra patente, à viro quoddam in duas partes ſectus eſt in ipsa corporis parte que extra lapides jacebat; ſtatiu verò ac amotus eſt lapidum tumulus, anguis facit verſa, et in virum intendens tantum venient in vultum ejus expuit, ut omniō obceceravit, ſicque aliquot diebus cœcus remansit, ſed tandem viſum recuperavit (1).

Ad horridam boe voracitatem aliud Jeremias, prenuntiatio extitum Babylonis quo populum ſum crudeliter oppreſſerat: Devoravit me Nabuchodon-

(1) Barbot in Churchill., vol. 5, p. 215, citatus in Fragm. ad Calmet. vol. 2, p. 95, Hist. nat.

sor rex Babylonis... (1), replevit ventrem ſuum tene- ritudine meā, c. 51, 54. Idem ſacer ſcripтор in ſeua famis descriptione exhibet onagrum in ſumma rupe trahebentem ventum quasi dracones, 14, 6. Neque terribilia iſta reptila fugacem ventum trahere ſatis ha- bent; ſed et ingenti halitus ſui vi, aves ſupra-vo- litantes, ad ſe aeris attrahere dicuntur. Quando veteres Hebrewi dracones erectos stantes et expando ore alium halitum attrahentes apſiebant, hoc inter- pretabantur quasi, ſublatis in celum oculis, apud Conditione ſum de miserrimā ſuā ſorte conque- rerentur, quid ſcilect odio omnibus creaturis et in uerubus et ſterilibus desertis concluſi, tediouſam et miſerabilam vitam traherent.

Silentes et aride ſolitudines draconis ſunt electa habitatio. Hic de cauſi propheta Domini populo fre- quentissimam civitatum exciſionem prenuntiantes, tam ſep̄e aſſerunt: Fient habitatio draconum; quibus ueris omnimodam et perpetuam desolationem ſigni- ficare videntur. Eadem alluſio in hoc Pſalmiſte con- queſta involvitur: Confregisti nos in loco draconum, ſeu, in Aquila non improprie verit, in loco inhabi- tabili (2).

Vox draco in Scripturā aliquando usurpat ad de- ſignandum diemonium (Apoc. 12, freq.), probabi- liter ob ejus magnam potentiam et ultionis avidam feritatem, quanquam non ſine ad originalem humani generis lapsum relatione.

HIRUDO vel SANGUISUGA.

Voci Hebraice que veritutis hirudo in Septuaginta, Vulgatā, Targum, ſequit ac in Angliā et aliis recen- torum temporum versionibus Scriptura ſacra nullo modo certa eſt significatio. OLIVERI, sanguisuge, ait Salomon, duæ ſunt filii dicentes: Afer, afer, Prov. 30, 15. Existimat Bochartus interprète imprudenter unius vocis ſenſum pro alterius perniciſiſ ſenſu ſum- pioſe, veritandumque eſſe fatum, ſeu moriendo ne- cefſtas, cui Rabbinī duas dant filias, Eden ſeu Para- diſum: ἔδη, ſeu infernum; quaram prior bonos invitat, et posterior vocat malos. Hanc interpreta- tionem conſirmare videtur cap. 27, 20: Infernus et perditionis (ἀδης et ſepulcrum) nunquam implentur. Paxton, ex altera parte contendit interpretationem communem eſſe ſuā omni ſpectu jure ac merito præferendam. Salomon, poſtuſam in precedentibus versiculis, de iis qui devorant ſubſtantiam pauperis, tanquam de pessimis omnium quas designavit generationum locutus eſt, nunc in vers. 15, pergit ad aſtruendam illuſtrandomque inſatibilem aviditatem, quā ſua rapine et depradationis conſilia prosequen- tur. Ut igitur sanguisuge ſunt due filie, crudelitas ei ſanguinis ſit, que ſatari nequeunt, ſi pauperis oppreſſori due ſunt diſpoſitiones animi, ſeruitia et avaricia que nunquam dicunt, ſatis eſt; ſed perpetuā novas poſtulant gratificationes (3).

(1) Ille deſt in autore phraſis iſta, quam ſupplen- dum contextus poſtulat: Absorbit me quasi draco. >

(2) Paxton, Illustrat. vol. 4, p. 564-567.

(3) Idem Illustrat. vol. 4, p. 554.

LIMAX.

Reptile hoc in duobus Anglice Biblio locis occurrit; sed in proprio in Lev. 11, 50, ubi Hebreæ vox indubit quoddam facere genus indicat. Sapientissimus naturæ auctor, denegat limaci pedibus ungibusque, quibus reptare et adrepere possit, ipsi modo pro vita genere commodiore in compensationem dedit crassam pellam secùs utrumque ventris latus, et undam motionem que huc in parte corporis conspicitur. Posteriorre hoc limaces reptant; priore vero, additâ glutinosâ glære, quæ ex corpore emituntur, omnis generis superficie firmiter et securè inherat, partim glæra sua tenacitate, et partim atmosphere pressione (1). Sic limax, ut ait Paxton (2), sese proprio suâ motione communio, quæcumque undulatione aliqd humili sui succi retrò linquens; et eodem modo malorum actions ipsius destructionis causa fuit. Possunt quidem, ut limax, secum suum præsidium ferre, et in illud, imminentibz pericolo, se recipere; possunt suis propriis opibus confidere et mali metu procul repellere; sed in ipsis agunt ruine principia, et quanvis tardè progrediuntur, finis tamen certus est. S. Psalmista, deo Spiritu inspiratio, rogabat: *Quasi limax (Vulgata cera) que fluit, unusquisque eorum auferatur*, Ps. 57, 8; et Dominus respondebat: *Converteat peccatores in infernum, omnes gentes que obfuscantur Deum*, Ps. 9, 18. .

SECTIO TERTIA.

VERMES.

Animalia vermis generis à scientiis scriptoribus quasi prima in zoophytorum (3) classe ponuntur; cum vero, velut serpentes reptando mouentur, ita in genere sub communi reptilum appellatione complectuntur. Quanquam tamen vermes, aquæ ac serpentes, plerimque pedibus careant, et in ventre super terram reptare existimant, valde tamen differunt eorum motus. Serpens, cùm sibi dorsalis spina sit que contrahi nequit, corpus suum in modum arcis incurvat, et à cæda prolixi; sed verni sese ad libitum producendi contrahendive inest facultas. Secùs totum corpus, à capite ad caudam spiralis extenditur musculus, staminis subsimilis baculum circumvolvit, quod, subtracto baculo, et uno extenso et firmiter retento, alterum extrellum ad se trahit. Hunc in modum terrestris vermis emisso vel extensus corpore firmiter inhaeret opere glære anterioris sue parts, siue contrahit et adductus posteriori parte et ita progeditur (4). Ex hoc movendi modo vermis iste in hebreo projector vocatur.

Nihil in totâ naturali historiâ mirabilis occurrit quam quod aliquando videtur in reptilibus vermis generis. Quidam ex ipsis, absque membris suis vivere possunt, eaque scèp̄ ipsi regenerant; quidam vero,

(1) Derham, à Parkhurst, Hebr. Lexic., citatus.

(2) Illustr. vol. 4, p. 355.

(3) Id est, consistente quo animalis simul et vegetalis vice particeps sunt.

(4) Goldsmith, Hist. nat.; Nat. explicata, vol. 1, p. 4; Derham, Physico-Theol., vol. 1, cap. 1, nota 1.

LIMAX.

lîcet in duas secuti partes, non desinunt tamen vivere, nobilioribus partibus vitam retinentibus, dum cetera, quæ resecta sunt, pereunt. Ast terrestris vermis, et cuncta zoophytorum familia separatis paribus vitam retinet, unumque animal, resectionis ope in duas distinctas existentias, et aliquando in mille dividitur. Plurima Spalanzani experimenta in terrestri vermi tentavi, quorum multa ipsi juxta spem successerunt, eti cuncta tamen vitale principium in eodem firmatis gradu non retinuerunt. Quidam, statim ac in duas partes secuti penitus perire; alii vita tantum in nobilioribus partibus superest erat; dumque caput vivendum esset, cauda omnino mortua erat, et alia nova ab extrema parte germinare videbatur: quod vero ceteris omnibus mirabilis est, in utrâq; extrema parte operari supererat facultas; caput producunt cadanum cum ano, intestinis, annulari musculo et aculeatis barbulis; cauda quoque ex alterâ parte, nobiliora organa proferre videbatur, et, ante elapsos tres menses, caput, cor et ceteros omnes apparatus et instrumenta generationis. Pars ista, ut facile supponitur, longè priore lentius producuntur; novo capituli vel quatuor menses et amplius ad plenam perfectamque existentiam necessarii erant, dum nōe caude vix idem hebdomadarum numerus requiretur. Sic duo animalia, sectionis ope, ab uno prodiebant, quodque suis cunctis separatis appetibilius, quodque vita et motu predictum, et aperte aquæ ambo perfecta ea singulare animal ex quo originem ducantur! Singulare hoc factum signantisimum comparative organorum eorum imperfectionis argumentum exhibet, conformatio videtur illorum inter zoophyta classificationem; quod nomen, ut animaladversum superbis vegetatum naturam animali vita donata' impliat.

Ut aperta et clarissimâ luce exhibentur hominis infirmitas et affectio, sacri scriptores illum sepè vissimo huic repuli assimilant. Job, 25, 6; Ps. 20, 6.

In S. Marco, 9, 44, de verni agitur qui non moritur, et de igni qui non extinguuntur; qui locis evidenter sumuntur ex Isaïe 66, 24, ubi loquuntur prophetæ de peñis infligendis iis qui in hac vita emendari nolunt, ea mente ut, iuxta scriptorium Iudæorum morem, alterius mundi iudicium describat. Pratermissa hæc circumstantia, quidam scriptores, qui contra futurum ponarunt aternitatem arguerunt, impropi prorsus et inexcusibili modo loci luju sensum restrinxerunt. Reprororum sedes quo assimilatur quod projicuntur cadaveria, et à vermis roduntur aut igne consumuntur. Eiusmodi erat eorum gehenna aut valis Hennon, prope Jerusalem, quæ vallo odio et horrore habebatur, primum ob sacrificia ibi in honorem Moloch oblatæ, et postea quod facta fuerit commune sepulcrum. Clericos et alii quidam existimant ibi ad duas funebrium rituum species, usiōnem scilicet et sepulturam alludi. Inde, ait episc. Lowth, vermes qui cadaveribus vescuntur, et ignis qui consumit vivitum (5).

(1) Vide Bloomfield, Recens. synopt., Annat. sac. vol. 2, p. 74.

CAPUT VI.

INSECTA.

Ex his gradatim quā numerosa descendunt genera, que microscopicum etiam oculum fugiunt! Tota natura vitæ secat: mirabilis animalium moles, vel organis instructi atomi ritum halitus expectabant, quando parens celum suum flare juberet.

(THOMPSON.)

Ex omnibus quæ à naturâ procreata longo numerosissima sunt insecta; cunctæ variis reptandi, volandi, natandæ facultatibus donentur, vix aliquis est locus quantumlibet securus et remotus, ubi non inventari. In infinitis nature animata ordinibus à naturalistis ponuntur; eorumque conformatio, instinctus et incredibilis numerus ejusmodi classificatione accuratissimum ostendere dicuntur.

Aterrò in numerosa hæc animalorum entium classe, numquid occurret nobis ultus casus in quo detegatur imperfectio? In omni prodigijs varietate que scorpiōne inter et circulacionem intercedit, certè nobis patet in insectorum structurâ, copiosæ exquisitissimæ artis demonstratio; et si microscopici ope inquisitiones nostras infra producentur per minitissimum hunc entium ordinem, donec ad hæc invisibilis animalium perveniamus quæ millies vigesim millies excellere circulatio ipsa reputantur, eadem sapientia et consilio quilibet gradatione argumenta occurront, et quilibet imperfectio idea removentur (1).

Minimè igitur mirum est quid adeò sedulus et accuratus in opera naturæ inquisitor, clarissimus D. Boyle animaladversus se minus in majoribus nature horologis quā in eis manubialis horologis (Gallicè montes) admiratione moveri. Pluribus in insectorum speciebus antea humano oculo invisibilis facile detegitur, boni telescopi ope, externa eorum orum apparentia, cornua, proboscides, et cetera membra, sed et ipsæ cordis et pulmonum motus! Cū igitur exili hæc animalia, corpora inventantur organis instructa, quā tenues subtilies esse debent plurime partes quibus componuntur! Quād difficile concipitur summa mulculorum tenacitas ad motum cordis necessariorum, glandulariumque ad secretionem humorum, stomachi et viscerum ad ciborum conceptionem, exilitas quoque calamarum, nervorum, arteriarum, venarum, et praesertim sanguinis, lymphæ et animalium spirituum, quæ longè magis adhuc quād quodlibet ex istis excelliora esse necesse est! Hic quantacunque tentet et enatur mens, adequate semper perceptionis impotens manet. Hæc autem supra captum mentis ipsam naturam peneiret.

Nedum igitur hunc peculiarem creaturarum omnipotens Dei, in remissimo gradu, stigmare presumeramus, quasi imperfectio signa afferret, nos potius, his consideratis, accurissimi Swammerdam verius adoptemus: Attentè consideratis, at ille, tenuissimorum æquæ ac amplissimorum animalium naturæ et anatomia, non possum non prioribus æqualem, vel fortè maiorem dignitatem gradum concedere. Si, dum sedulo ampliora animalia dissemcamus, admiratione nobis móvēt elegans eorum partium dispositio, quanq; majori offici debemus admiratione, cum easdem illas omnes partes in eodem concinno ordine, apud etiam tenuissima compositas

miracula, nedium ullam quoad artificis peritiam imperfectionis ideam suppeditant, variis è contra, iuxta id quod apparent, in attenti spectatoris mente motus elicere debent, ipsoque clamare cogiū: *Tu verò, quād mirabilis!*

Minutorum quorundam horum animalium pulchritudo et symmetria, eo modo conspicta, verè mirabilis est. Quan ergo metamorphosim sub magia vitri actione subire videntur! Quæ autem exilia et despicienda videbantur, nunc nature deus apparet, in quod exquisitorum et perfectiore artem contulit, colorumque effusio divitem picturam, speciosiorum elegantiam et ornatum, quād in ulla ex majoribus animalium species profudit. Imò ipse pulvis qui papilionis alii inheret, et cui pulcherrimos et variegatos quibus adornatur colores dehet, innumerabilis dictum temisimorum plumarum collectio, non minus in structura et compositionis symmetriæ perfectarum quād in coloribus speciosiorum.

Præterea, ea ipsa quæ in insectis quasi imperfectionis signa afferuntur, videlicet quid aliquantisper vivere quent eorum organa ad vitam in altioribus ordinibus necessaria amiserunt; et quid incredibilis sit orus multitudi, magis in portu opposite sententia momenta sunt habenda. Prīus quidem haud dubiè omnino necessarium est ad servandas species que tot casibus obnoxia sunt, quæ sunt ex presertim que sanguine pascentur, nec vesci idcirco possunt, quin iniurias suis non faciant presentiam suam; posterior verò ad impedientiam extinctionem gentis brevi viventis, que ad vitam prodit eo ipso tempore quo multa ora ad eam devorandum para sunt.

Præter ambas has insectorum tribum characteristicas distinctiones, eti ab imperfectioribus cœculantem mortalia facultatibus imperfectiones habeantur, probabilis est, in antiquissimis zœtibus quasdam ex his exquisitissimæ nature pertinet partibus à creatione abscessisse, et deficientibus his connexionis vinculis, totum pulcherrimam universi orbis fabricam in eo fuisse, ut jamjam correret. Nam quantumvis contemptib; videtur possint minuta hec et imperceptib; sicut loquitur de his Philosophia: Quodque reptile insectum magni momenti locum in eius consilio tenet qui totam entium scalam confinxit; locum tenet, quo aniso, frangere vinculum, et rima maneret cujus ipsam naturam peneiret.

Nedum igitur hunc peculiarem creaturarum omnipotens Dei, in remissimo gradu, stigmare presumeramus, quasi imperfectio signa afferret, nos potius, his consideratis, accurissimi Swammerdam verius adoptemus: Attentè consideratis, at ille, tenuissimorum æquæ ac amplissimorum animalium naturæ et anatomia, non possum non prioribus æqualem, vel fortè maiorem dignitatem gradum concedere. Si, dum sedulo ampliora animalia dissemcamus, admiratione nobis móvēt elegans eorum partium dispositio, quanq; majori offici debemus admiratione, cum easdem illas omnes partes in eodem concinno ordine, apud etiam tenuissima compositas